

DOI:
УДК 330.322

Копил О.В., аспірант кафедри менеджменту організацій і адміністрування
Дніпровський державний технічний університет, м. Кам'янське
ORCID ID: 0000-0003-3490-7332
e-mail: kopyl794@gmail.com

Kopyl Olena, Postgraduate student of the Department of Management of Organizations and Administration
Dnipro State Technical University, Kamianske
ORCID ID: 0000-0003-3490-7332
e-mail: kopyl794@gmail.com

ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН ЩОДО ІНВЕСТИВАННЯ В КУЛЬТУРУ ТА МОЖЛИВОСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

EXPERIENCE OF EUROPEAN COUNTRIES IN INVESTING IN CULTURE AND OPPORTUNITIES FOR IMPLEMENTATION FOR UKRAINE

Підвищення інвестиційної привабливості сфери культури України можливе лише за умови запровадження сучасних інструментів та механізмів залучення ресурсів, які здобули значного поширення в світі та довели свою ефективність.

В статті досліджено види підтримки культури та мистецтва в різних країнах за рахунок залучення інвестицій держави (бюджетного фінансування). Проаналізовано витрати за категорією «культура, рекреація та релігія» на рівні ЄС. Визначено Основні механізми збільшення суми інвестицій для сфери культури в країнах Європейського Союзу. Сформовано перелік механізмів та інструментів залучення ресурсів в сферу культури. Розроблено модель багатоканального фінансування сфери культури для України.

Ключові слова: інвестиційна привабливість, сфера культури, інвестиції, фінансова підтримка, інвестиції держави, бюджетне фінансування.

Increasing the investment attractiveness of the cultural sphere of Ukraine is possible only with the introduction of modern tools and mechanisms to attract resources that have become widespread in the world and have proven their effectiveness.

The model of public financing of culture is formed in each country on the basis of a choice of methods, forms and mechanisms of financial policy. Its formation is greatly influenced by such factors as traditional national cultural preferences, as well as the development of philanthropy, sponsorship and philanthropy. The system of financing culture and art is determined by the degree of centralization of public administration and the nature of intergovernmental relations. In unitary states, the central budget continues to play a major role.

The main types of financial support for culture and art in different countries by attracting state investment (budget funding) are direct funding, general and targeted transfers, joint participation of different levels of government, support through independent intermediaries, public-private partnership.

The experience of financial support for the cultural sphere in the EU countries indicates that countries are trying to pay considerable attention to the development of this sphere. The most common mechanism for attracting investment and increasing funding for culture in the EU is a reduced VAT rate on the consumption of a cultural product or service.

Despite the significant number of tools used by European countries to attract investment in culture and increase the investment attractiveness of culture, we should not forget about public investment. Public and private investment are complementary. Public investment, in turn, guarantees the priority of the sphere for the state, consolidates the development of confidence in the public good of culture, ensuring the stability of the development of the cultural sphere.

In the proposed model of multi-channel financing, the main investors can be the state at the expense of state and local budgets, private partners (businesses, enterprises, etc.) and directly the population (those who consume cultural services and products).

The proposed model of multi-channel financing combines best practices and tools to attract financial resources in the field of culture, which have become widespread in the European Union. It should also be noted that based on the analysis, it can be argued that the introduction of a project approach to finance culture and create competitive markets for cultural services can serve as a basis for organizational and economic mechanism to increase investment attractiveness of culture in Ukraine.

Keywords: *investment attractiveness, sphere of culture, investments, financial support, state investments, budget financing.*

JEL Classification: *E22, O10, Z10*

Постановка проблеми. Продукти та послуги, які виробляються в сфері культури мають досить високу частку доданої вартості, в той же час сама культура здатна консолідувати суспільство. Саме тому досить важливо інвестувати в сферу культури. На даному етапі розвитку України, сфера культури має достатньо низький рівень інвестиційної привабливості, саме тому досить важливо запроваджувати нові механізми та інструменти, які нададуть змогу підвищити інвестиційну привабливість сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основні дослідження сутності інвестиційної діяльності та інвестиційної привабливості задля перспектив сталого розвитку широко представлено в працях українських та зарубіжних учених, а саме: О. Бланка, А. Пересади, Д. Молодченко, В. Петрова, В. Ковальова, О. Евсенко, У. Шарпа, Дж. Бейлі, Д. Пірса, А. Маркуса, З. Боді, Л. Алексєнко, А. Гончарова, О. Носова та інших. Проте, незважаючи на значну кількість праць з даної тематики, необхідним є дослідження європейського досвіду щодо інвестування в культуру та визначення основних інструментів, які можуть бути використані для розвитку сфери культури в Україні.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є вивчення досвіду європейських країн щодо інвестування в культуру та розробка моделі багатоканального фінансування культури в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. У більшості розвинених європейських країн бюджетні кошти залишаються однією з головних форм підтримки сфери культури та мистецтва, тобто держава за рахунок такої підтримки виступає головним інвестором культури. Однак витрати на ці потреби в загальних витратах бюджетів країн складають порівняно невелику частину – від 0,2 % до 2,5 %. Модель державного фінансування культури формується в кожній країні на основі вибору методів, форм і механізмів фінансової політики. На її формування значною мірою впливають такі чинники, як традиційні національні культурні переваги, а також розвиток благодійництва, спонсорства та меценатства.

Зарубіжний досвід розвитку закладів культури дає підстави стверджувати, що національна культура може розвиватися за умови активної регулюючої ролі і підтримки держави, тобто через залучення державних інвестицій у вигляді прямої підтримки. Проте, слід зазначити, що культурна політика реалізується не тільки через пряму державну фінансову підтримку пріоритетних напрямів культурної діяльності. Звичайно, пряме фінансування організацій культури має місце в усіх країнах, але найбільша частка припадає на нього в бюджетах європейських унітарних держав. Здійснюється воно у формі повного фінансування поточних витрат і капіталовкладень, спеціальних цільових трансфертів, а також у вигляді грантів [1].

Система фінансування культури та мистецтва визначається ступенем централізації державного управління та характером міжбюджетних відносин. В унітарних державах – основну роль продовжує грати центральний бюджет.

Види фінансової підтримки культури та мистецтва в різних країнах за рахунок залучення інвестицій держави наведено на рис. 1.

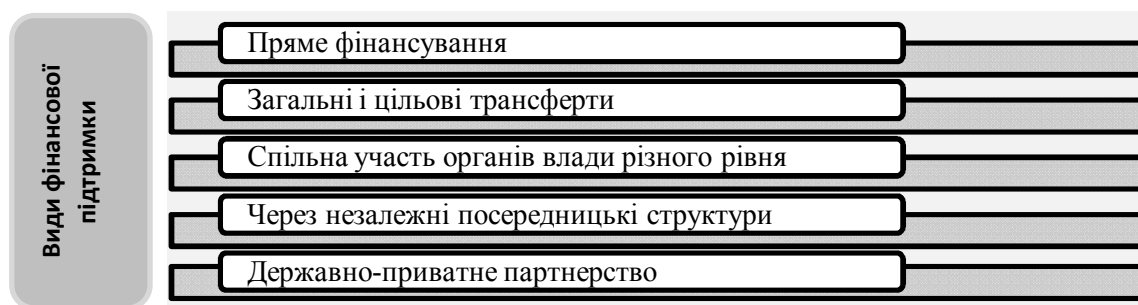

Рис. 1. Види фінансової підтримки культури та мистецтва в різних країнах за рахунок залучення інвестицій держави (бюджетного фінансування)
Джерело: розроблено автором з використанням [2,3,4,5]

За даними Євростат у 2016 році країни ЄС Угорщина (3,3 % ВВП) та Естонія (2,1 % ВВП), а також Ісландія (3,0 % ВВП) – країна, що входить до Європейської асоціації вільної торгівлі, зареєстрували найбільше відношення до ВВП державних видатків у сфері «культура, рекреація та релігія». Найнижчий коефіцієнт (0,5 % ВВП), який належав сфері «культура, рекреація та релігія», у 2016 році зареєструвала Ірландія. Об'єднане Королівство посіло передостаннє місце з показником 0,6 % ВВП [6].

Більшість витрат у 2016 році у сфері «культура, рекреація та релігія» на рівні ЄС належало «культурним послугам» (0,4 % ВВП), а також «рекреаційним та спортивним послугам» (0,3 % ВВП). «Послуги мовлення та видавничої справи» склали 0,2 % ВВП, «релігійні та інші суспільні послуги» – 0,1 % ВВП.

У 2018 році за даними Євростат загальнодержавні витрати в ЄС для сфери «культура, рекреація та релігія» склали 154 млрд. євро, або 1,1 % ВВП (табл. 1).

Таблиця 1. Частка витрат за категорією «культура, рекреація та релігія» в сумі ВВП країни, %

Країна	Загальні витрати, %	Центральний уряд, %	«State government»	Місцевий уряд, %	Фонд соціального страхування, %
1	2	3	4	5	6
Бельгія	1.3	0.1	0.5	0.7	0.0
Болгарія	0.8	0.8	:	0.5	:
Чехія	1.5	0.6	:	0.9	0.0
Данія	1.6	0.9	:	0.8	0.0
Німеччина	1.1	0.1	0.5	0.5	0.0
Естонія	2.0	1.1	:	0.9	0.0
Ірландія	0.5	0.4	:	0.1	:
Греція	0.8	0.3	:	0.4	0.0
Іспанія	1.1	0.2	0.3	0.7	0.0
Франція	1.4	0.4	:	1.0	0.0
Хорватія	1.5	0.6	:	0.9	0.0
Італія	0.8	0.5	:	0.2	0.0
Кіпр	0.8	0.6	:	0.2	0.0
Латвія	1.6	0.7	:	1.0	:
Литва	1.1	0.6	:	0.5	:
Люксембург	1.3	0.6	:	0.7	0.0
Угорщина	3.2	2.6	:	0.8	0.0
Мальта	1.0	1.0	:	0.0	:
Нідерланди	1.2	0.4	:	0.8	0.0
Австрія	1.2	0.5	0.2	0.5	0.0
Польща	1.3	0.3	:	1.0	0.0

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
Португалія	0.8	0.4	:	0.5	0.0
Румунія	1.0	0.4	:	0.7	0.0
Словенія	1.4	0.8	:	0.7	0.0
Словацьчина	1.1	0.6	:	0.5	0.0
Фінляндія	1.5	0.7	:	0.9	0.0
Швеція	1.3	0.5	:	0.9	:
Об'єднане Королівство	0.6	0.4	:	0.2	:
Ісландія	3.1	1.0	:	2.1	0.0
Норвегія	1.7	0.9	:	1.0	:
Швейцарія	0.8	0.1	0.3	0.5	0.0

Джерело: розраховано автором з використанням даних [7]

Слід зазначити, що класифікація функцій уряду (COFOG) ділить державні витрати на десять основних категорій – «Розбивка COFOG I рівня», далі категорії поділяються на групи – «рівень COFOG II». За рівнем COFOG II, витрати на «культурні послуги» в 2018 році склали 74,11 млрд. євро, або 0,56 % ВВП (табл. 2).

Таблиця 2. Частка загальнодержавних витрат за групою «культурні послуги» категорії «культура, рекреація та релігія» в сумі ВВП країни, %

Країна	Загальні витрати, %	Центральний уряд, %	«State government», %	Місцевий уряд, %	Фонд соціального страхування, %
1	2	3	4	5	6
Бельгія	0.5	0.0	0.2	0.3	0.0
Болгарія	0.5	0.2	:	0.3	:
Чехія	0.7	0.2	:	0.5	0.0
Данія	0.6	0.2	:	0.4	0.0
Німеччина	0.4	:	:	:	:
Естонія	0.9	0.5	:	0.4	0.0
Ірландія	0.2	0.1	:	0.1	:
Греція	0.2	0.1	:	0.1	0.0
Іспанія	0.4	0.1	0.1	0.3	0.0
Франція	0.6	0.2	:	0.4	0.0
Хорватія	0.7	0.2	:	0.5	0.0
Італія	0.3	0.1	:	0.2	0.0
Кіпр	0.2	0.1	:	0.1	0.0
Латвія	1.1	0.4	:	0.7	:
Литва	0.7	0.4	:	0.3	:
Люксембург	0.5	0.4	:	0.2	0.0
Угорщина	1.3	1.0	:	0.4	0.0
Мальта	0.7	0.7	:	0.0	:
Нідерланди	0.4	0.2	:	0.3	0.0
Австрія	0.5	:	:	:	:
Польща	0.8	0.2	:	0.6	0.0
Португалія	0.3	0.1	:	0.2	0.0
Румунія	0.4	0.1	:	0.3	0.0
Словенія	0.7	0.4	:	0.4	0.0
Словацьчина	0.6	0.3	:	0.3	0.0
Фінляндія	0.5	0.2	:	0.3	0.0
Швеція	0.5	0.2	:	0.3	:

Продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
Об'єднане Королівство	0.2	0.1	:	0.1	:
Ісландія	1.0	0.5	:	0.6	0.0
Норвегія	0.6	0.4	:	0.3	:
Швейцарія	0.4	0.0	0.2	0.2	0.0

Джерело: розраховано автором з використанням даних [7]

Досвід фінансової підтримки сфери культури в країнах ЄС вказує на те, що держави намагаються приділяти значну увагу для розвитку даної сфери. Це здійснюється за рахунок створення державних програм підтримки, надання державних субсидій та грантів, підтримки з боку культурних фондів та рад. Державна підтримка культури здійснюється також за рахунок фінансування некомерційних організацій, які, в свою чергу, значною мірою сприяють розвитку та просуванню культури. Основні механізми збільшення суми інвестицій для сфери культури в країнах Європейського Союзу наведено в табл. 3.

Таблиця 3. Основні механізми збільшення суми інвестицій для сфери культури в країнах Європейського Союзу

Країна	Знижена ставка ПДВ на споживання культурного продукту та послуги	Прямі інвестиції в культуру – бізнес-інвестиції	Благодійні внески, індивідуальні пожертви, меценатство	Корпоративні пожертви	Гранти від організацій або фондаций	Податки	Банківська підтримка
Австрія	+	+					
Бельгія	+	+					+
Болгарія	+	+	+				
Чеська Республіка	+	+	+	+			
Данія	+	+		+	+		
Естонія	+	+	+	+		+	
Фінляндія	+	+		+			
Франція	+	+			+		
Німеччина	+	+	+		+		
Греція		+	+				
Угорщина	+		+	+			+
Ірландія	+	+	+				
Італія	+	+	+	+	+		
Латвія	+	+		+	+		
Литва	+		+				
Мальта	+	+	+	+	+		
Нідерланди	+	+	+	+			+
Польща	+	+	+	+	+	+	
Португалія		+			+		+
Румунія	+	+	+	+			
Словаччина	+	+	+		+		
Словенія	+		+	+			
Іспанія	+	+	+	+			
Швеція	+	+					
Об'єднане Королівство	+	+	+				+

Джерело: [8]

Як видно з табл. 3 найбільш розповсюдженим механізмом залучення інвестицій та збільшення фінансування культури в країнах ЄС є знижена ставка ПДВ на споживання культурного продукту або послуги.

На другому місці по популярності знаходиться інструмент «бізнес-інвестиції» до яких можна віднести, наприклад, капітальні інвестиції в культурну інфраструктуру з використанням інструменту державно-приватного партнерства.

Загалом основні механізми та інструменти для збільшення частки приватних інвестицій для сфери культури наведено в табл. 4

Таблиця 4. Механізми та інструменти залучення ресурсів в сферу культури

Механізми та інструменти	Зміст
1	2
Податкові пільги	Передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору. Сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, які регламентуються податковим кодексом. Основним прикладом виступає знижена ставка ПДВ при купівлі культурних товарів та послуг.
Державно-приватне партнерство	Система відносин між державним та приватним партнерами, при реалізації яких ресурси обох партнерів об'єднуються з відповідним розподілом ризиків, відповідальності та винагород (відшкодувань) між ними, для взаємовигідної співпраці на довгостроковій основі у створенні (відновленні) нових та/або модернізації (реконструкції) існуючих об'єктів, які потребують залучення інвестицій, та у користуванні (експлуатації) такими об'єктами. Національні пріоритети об'єднуються з управлінськими навичками приватного сектору, тим самим звільняючи Уряд від тягаря управління великими капітальними витратами, з перенесенням ризику перевищення певних видів витрат на приватний сектор.
Відсоткове законодавство, відсоткова філантропія	Виступає мірою оподаткування, якою платники податків можуть визначити певний відсоток від податку на прибуток, який буде спрямовуватися на конкретну некомерційну неурядову організацію, а в деяких випадках для іншої організації, наприклад, церкви. Основною характеристикою є те, що платники податків самі вирішують яку частину їх податку буде виділено для фінансування сфери культури.
Корпоративні пожертви	Подарунки у грошовій або натуральній формі, виготовлені компаніями та іншими юридичними суб'єктами для організацій культури або окремих художників та митців, які здійснюють свою діяльність в сфері культури та мистецтва. Заходи, що підтримують корпоративні пожертви найчастіше приймають форму податкових пільг для тих хто здійснює пожертву.
Індивідуальні пожертви	Визначаються як однобічні бізнес транзакції, від яких не очікується прямої вигоди тому, хто робить відповідну пожертву. Пожертви можуть бути здійснені в грошовій або в натуральній формі. В більшості випадків застосування даного інструменту для інвестування в культурні послуги, не супроводжується звільненням від податків, в тому числі податку на прибуток. Проте в ситуаціях, коли застосовуються певні стимули для здійснення пожертв для сфери культури, практика індивідуальних пожертв стає більш розповсюдженою. Ряд країн-членів ЄС здійснили заходи щодо стимулювання індивідуальних пожертв. Наприклад, Німеччина, Італія та Греція мають особливі стимули для податків на спадщину- податок на спадок може бути зменшено до 60 %.
Податковий кредит	Право платників податків передати своє майно, включаючи твори мистецтва, замість сплати різних податків, таких як податок на нерухомість.
Фандрейзинг	Це діяльність некомерційної організації по залученню додаткових фінансових коштів, джерелом яких є благодійні фонди, спонсори, приватні благодійники. Фінансова підтримка некомерційних заходів може здійснюватися у двох формах: - у вигляді пожертвувань – благодійного акту, метою якого є безоплатна допомога організації на благо всього суспільства; - у вигляді спонсорства – фінансового вкладення в певну подію в соціокультурному середовищі або в фонд організації.

Продовження табл. 4

1	2
Лотерейні фонди	Виступають важливим приватним джерелом інвестиції в культуру. Використання лотерейних фондів для культури – це досить новий захід, який набуває значного поширення через пошук додаткових інвестицій для сфери культури. Методи збору та перерозподілу лотерейних коштів відрізняються від країни до країни. Ці кошти часто пов'язані з цільовими податками, а отже вони спрямовуються на конкретні цілі та проекти в сфері культури.
Ваучер	Загалом, ваучер – це кредит певної грошової вартості, який можна використовувати лише на визначені цілі, наприклад, оплата житла чи харчування. Ваучери часто використовуються для стимулювання малих та середніх компаній, які працюють в сфері освіти та культури. Ваучери використовуються як спосіб стимулювання попиту на культурні продукти та послуги.
Цільовий податок	Є податком, доходи від якого (за законом) зарезервовані виключно для інвестування в розвиток певної галузі або сфери, або на інші конкретно визначені цілі. Бувають випадки, коли одержувачі цільового податку також будуть отримувати додаткові кошти з державних бюджетів. Надходження від цільового податку можуть слугувати в якості додаткових інвестицій для розвитку культурних проектів.
Банківська підтримка	Цільові програми для культури, кредити та позики реалізовані банками спрямовані на підтримку та розвиток культурного сектору. Банківські програми можуть включати певні види позик, які надають меншу відсоткову ставку для суб'єктів, які здійснюють свою діяльність в сфері культури.
Венчурна філантропія	Благодійність, що використовує принципи венчурного капіталу, такі як інвестиції та активна підтримка громадського сектору. Венчурні філантропи працюють у партнерстві з великою кількістю організацій, які мають чітку соціальну мету. Це можуть бути благодійні організації, соціальні підприємства або соціально-спрямовані бізнес-установи.
Краудфандинг	Можливість залучити інвестиції для культурного проекту з використанням певних інтернет площадок. Виступає, як механізм збору інвестицій від населення або ще носить назву «фінансування громадою».

Джерело: розроблено автором з використанням [8,9,10,11]

Незважаючи на значну кількість інструментів, які використовуються європейськими країнами для залучення інвестицій в культуру та підвищення інвестиційної привабливості сфери культури, не слід забувати про державні інвестиції. Державні та приватні інвестиції є взаємодоповнюючими. Державні інвестиції в свою чергу виступають гарантією пріоритетності сфери для держави, закріплюють розвиток довіри до суспільної користі культури, забезпечуючи стабільність розвитку культурної сфери.

Проаналізувавши досвід залучення інвестицій та збільшення фінансування сфери культури, можна запропонувати запровадження моделі багатоканального фінансування сфери культури для України (рис. 2).

З рис. 2 видно, що основними інвесторами можуть виступати держава за рахунок коштів Державного та місцевих бюджетів, приватні партнери (бізнес, підприємства тощо) та безпосередньо населення (ті, хто споживає культурні послуги та продукти). Основним типом фінансування культури з бюджетів різних рівнів виступає пряме фінансування, тобто фінансування за рахунок використання програмно-цільового методу в рамках середньострокового бюджетного планування. В запропонованій моделі багатоканального фінансування він присутній, проте потребує певного вдосконалення, адже наразі програмно-цільовий метод не використовується в повній мірі. Система планування бюджетних показників на середньострокову перспективу потребує постійного вдосконалення для підвищення рівня результативності бюджетної політики. З метою більш ефективного використання коштів пропонується перенесення ключових показників ефективності зі стратегічних документів до паспортів бюджетних програм державного та місцевих бюджетів для сфери культури.

через запровадження податкових пільг. В свою чергу для залучення коштів від населення пропонується зосередити увагу на розвитку краудфандингу для сфери культури.

Висновки. Зарубіжний досвід розвитку закладів культури дає підстави стверджувати, що національна культура може розвиватися за умови активної регулюючої ролі і підтримки держави, тобто через залучення державних інвестицій у вигляді прямої підтримки. Проте, світова практика доводить, що культурна політика реалізується не тільки через пряму державну фінансову підтримку пріоритетних напрямів культурної діяльності.

Запропонована модель багатоканального фінансування поєднує в собі кращі практики та інструменти залучення фінансового ресурсу в сферу культури, які здобули значного поширення в країнах Європейського Союзу. Також слід зазначити, що виходячи з даних проведеного аналізу можна стверджувати, що запровадження проектного підходу для фінансування сфери культури і створення конкурентних ринків культурних послуг, може слугувати основою для організаційно-економічного механізму підвищення інвестиційної привабливості сфери культури в Україні.

Список використаної літератури

1. Драгомирецька Н.М., Дружинін С.С., Думинська С.В., Жилавська Р.П., Ковальова Ю. В. Сучасний сталий розвиток в сфері культури: зарубіжний досвід для України: монографія. / за заг. ред. д. держ. упр., професора Н. М. Драгомирецької. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2019. 238 с. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/22.05.2019.pdf> (дата звернення: 10.03.2021).
2. Горін В.П. Зарубіжний досвід державного фінансового забезпечення виробництва культурних благ: висновки для України. *Світ фінансів*. 2009. № 2 (19). URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/25847/1/%d0%93%d0%be%d1%80%d0%b8%d0%bd%20%d0%92.pdf> (дата звернення: 12.03.2021).
3. Чернышева Е.А. Сравнительный анализ подходов и методов финансирования учреждений культуры в европейских странах. *Инновационная экономика*. 2011. № 5 (151). С. 83–87. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/sravnitelnyu-analiz-podhodov-i-metodov-finansirovaniya-uchrezhdeniy-kultury-v-evropeyskih-stranah/viewer>
4. Абанкина Т.В. Финансирование организаций культуры: проблемы и перспективы в условиях кризиса. URL: <https://publications.hse.ru/mirror/pubs/share/folder/cz9jfroikh/direct/98177503.pdf> (дата звернення: 16.03.2021).
5. Андриянов, Д.М. Источники финансирования сферы культуры (на примере музеев) и направления их расширения. *Молодой ученый*. 2019. № 40 (278). С. 43–46. URL: <https://moluch.ru/archive/278/62846/> (дата звернення: 16.03.2021).
6. Government expenditure on recreation, culture and religion. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180912-1> (дата звернення: 20.03.2021).
7. General government expenditure by function (COFOG). URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp/default/table?lang=en (дата звернення: 20.03.2021).
8. Encouraging private investment in the cultural sector. URL: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/460057/IPOL-CULT_ET%282011%29460057_EN.pdf (дата звернення: 11.03.2021).
9. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. Дата оновлення: 07.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 11.03.2021).
10. Матвійшин Є.Г., Фабрика Ю.М. Умови реалізації державно – приватного партнерства в Україні. *Ефективність державного управління*. 2014. № 40. С. 126–134. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2014_40_17 (дата звернення: 20.03.2021).
11. Вигівська І.М., Хоменко Г.Ю. Сучасний механізм венчурного фінансування соціальних проєктів у конфліктні часи: обліковий вимір. *Вісник ЖДТУ*. 2018. № 4. С. 43–47.

References

- [1] Dragomiretska N.M., Druzhinin S.S., Duminskaya S.V., Zhilavskaya R.P., Kovaleva Yu.V. (2019) Suchasnyi stalyy rozvytok v sferi kultury: zarubizhnyi dosvid dlia Ukrainy: monohrafiia [Modern sustainable development in the field of culture: foreign experience for Ukraine: monograph]. Odessa: ORIDU NADU, 238 p. Available at: <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/22.05.2019.pdf> (accessed 10 March 2021).
- [2] Gorin V.P. (2009) Zarubizhnyi dosvid derzhavnogo finansovoho zabezpechennia vyrobnytstva kulturnykh blah: vysnovky dlia Ukrainy. [Foreign experience of state financial support for the production of cultural goods: conclusions for Ukraine]. *World of Finance*, vol. 2, no. 19, Available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/25847/1/%d0%93%d0%be%d1%80%d0%b8%d0%bd%20%d0%92.pdf> (accessed 12 March 2021).
- [3] Chernysheva E.A. (2011) Sravnytel'nyi analiz podkhodov y metodov fynansirovaniya uchrezhdeniy kultury v evropeiskykh stranakh [Comparative analysis of approaches and methods of financing cultural institutions in European countries]. *Innovative economy*, vol.5, no. 151, pp. 83–87. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/sravnytelnyy-analiz-podhodov-i-metodov-finansirovaniya-uchrezhdeniy-kultury-v-evropeyskiy-stranah/viewer> (accessed 10 March 2021).
- [4] Abankina T.V. Fynansirovaniye orhanyzatsiy kultury problemi y perspektyvi v usloviyakh kryzysa. [Financing of cultural organizations: problems and prospects in a crisis]. Available at: <https://publications.hse.ru/mirror/pubs/share/folder/cz9jfroikh/direct/98177503.pdf> (accessed 16 March 2021).
- [5] Andrianov, D.M. (2019) Ystochnyky fynansirovaniya sferi kultury (na primere muzeev) y napravleniya ykh rasshyreniya [Sources of financing the sphere of culture (on the example of museums) and directions of their expansion]. *Young scientist*, vol. 40, no. 278, pp. 43–46. Available at: <https://moluch.ru/archive/278/62846/> (accessed 16 March 2021).
- [6] Government expenditure on recreation, culture and religion. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/DDN-20180912-1> (accessed 20 March 2021).
- [7] General government expenditure by function (COFOG). Available at: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/gov_10a_exp/default/table?lang=en (accessed 20 March 2021).
- [8] Encouraging private investment in the cultural sector. Available at: https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2011/460057/IPOL-CULT_ET%282011%29460057_EN.pdf (accessed 11 March 2021).
- [9] Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine № 2755-VI (2010, December 02). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed 11 March 2021).
- [10] Matviishyn E.G. (2014) Umovy realizatsii derzhavno – pryvatnoho partnerstva v Ukraini [Fabrika YM Conditions for public-private partnership in Ukraine]. *Efficiency of public administration*, vol. 40, pp. 126–134. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efdu_2014_40_17 (accessed 20 March 2021).
- [11] Vyhivska I.M., Khomenko G.Yu. (2018) Suchasnyi mekhanizm venchurnoho finansuvannia sotsialnykh proektiv u konfliktni chasy: oblikovyi vymir [Modern mechanism of venture financing of social projects in times of conflict: accounting dimension]. *Bulletin of ZhSTU*, vol. 4, pp. 43–47.